

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली -११००५८

आचार्यसेतुः - प्रथमपत्रम् (व्याकरणम्)

प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2016-17

पत्रम् - ..... विषयः - .....
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् .....

दिनाङ्कः .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येता ! भवता/ भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु ।
शुभकामनाः ॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

आचार्यसेतुः - प्रथमपत्रम् (व्याकरणम्)

विषयः - व्याकरणम्-कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुदीतः)

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् खण्डत्रयम् अस्ति ।
अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम् ।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - विंशतिः प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 20 X 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. वचनमात्रे का विभक्तिः केन सूत्रेण भवति?
2. करणसंज्ञा केन सूत्रेण लिखत?
3. 'कर्तुरीप्सिततमं कर्म' इत्यस्यार्थं लिखत।
4. देवदत्तः पठति इत्यस्य शाब्दबोधं लिखत।
5. कर्मप्रवचनीयसंज्ञा केन सूत्रेण भवति?
6. 'लक्षणेत्थम्भूता....' इति सूत्रस्य उदाहरणं दर्शयत।
7. 'पुण्येन दृष्टो हरिः' इत्यत्र का विभक्तिः, केन सूत्रेण च भवति?
8. उत्तमर्णः किम्?
9. अनुक्ते कर्मणि का विभक्तिः भवति?
10. 'साधकतमम्' इत्यस्य अर्थः कः?
11. भक्तो हरिमभि इत्यत्र का विभक्तिः, केन सूत्रेण च भवति?
12. अधिकरणसंज्ञा-विधायकं सूत्रं किम्?
13. 'कर्तृकर्मणोः कृति' इति सूत्रस्य अर्थं लिखत।
14. 'येनाङ्गविकारः' इत्यनेन किम् क्रियते?
15. 'स्वधा' योगे का विभक्तिः, केन सूत्रेण भवति?
16. यवेभ्यो गां वारयति इत्यत्र का विभक्तिः, केन सूत्रेण च भवति?
17. रुच्यर्थानां प्रीयमाणः इति सूत्रेण किं भवति?
18. हिमालयात् गंगा प्रभवति इत्यत्र पञ्चमी केन सूत्रेण?
19. उभयप्राप्तौ कर्मणि इति सूत्रस्योदाहरणं लिखत।
20. 'भीत्रार्थानां भयहेतुः' इत्यनेन किं विधीयते?

21. साधुशब्दयोगे का विभक्तिः?
22. 'पराजेरसोढः' इत्यस्य किमुदाहरणम्?
23. यागाय याति इत्यत्र केन चतुर्थी?
24. भजे शम्भोश्चरणयोः इति प्रयोगं साधयत।
25. 'षष्ठी चाऽनादरे' इत्यस्य किमुदाहरणम्?

खण्डः – ख

प्रश्नाः – पञ्च समाधेयाः

अङ्काः – 05 X 08 = 40

निर्देशः – अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकप्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते ।

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. कारकस्य लक्षणं लिखत।
2. साधकतमं करणमिति सूत्रं व्याख्यात।
3. यतश्च निर्धारणम्- इति सूत्रं सोदाहरणं वर्णयत।
4. कालध्वनोरत्यन्तसंयोगे इति सूत्रस्यार्थं वर्णयत।
5. उपाध्यायादधीते, पापाज्जुगुप्सते, पापाद् विरमति, इमान् प्रयोगान् साधयत।
6. कर्तृकर्मणोः कृति इत्यस्य कोऽर्थः?
7. 'दुह्याच्पच्....' इति कारिकां व्याख्यात।
8. षष्ठीति सूत्रं व्याख्यात।

खण्डः ग

प्रश्नाः – द्वौ समाधेयौ

अङ्काः – 02 X 10 = 20

निर्देशः – अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकप्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. 'कर्तुरीप्सिततमं कर्म'..... इति सूत्रस्योदाहरणं लिखत।
2. ध्रुवमपायेऽपादानम् इति सूत्रे निबन्धं लिखत।
3. मासं कल्याणी, विप्राय गां ददाति, आमुक्तेः संसारः, पापेऽभिनिवेशः- इमान् प्रयोगान् साधयत।
4. 'अलं श्रमेण, भक्ताय धारयति मोक्षं हरिः, जाड्याद् बद्धः, उपाध्यायदधीते- इमान् प्रयोगान् साधयत।

